

РОСІЯ РОЗПАДЕТЬСЯ

Мапа Форуму вільних націй, на якій Росія поділена на десятки потенційних національних держав з прапорами

У 1991 році советсько-афганська війна сприяла розпаду СРСР на 15 республік, а також звільненню семи європейських країн од московської окупації. Советський Союз був ослаблений в результаті й інших дорогих авантур Холодної війни, а також внутрішньополітичної безвиході, економічного краху та зростання етнічної напруженості на всій території комуністичної імперії. Крах настав швидко і без особливого насильства. Колишні советські республіки та сім центральноєвропейських "сателітів", прив'язаних до Москви Варшавським договором, відокремилися. Советський Союз перетворився на Російську Федерацію, зменшившись з 22,4 мільйона квадратних кілометрів до 17-ти. Географічно залишаючись найбільшою країною в світі, частка РФ у світовому ВВП зараз становить лише 3,4 відсотка. Росія мчить до чергового державного розпаду. Існує загроза її фінансового розорення, російська армія деградує і ганьбиться, репутація Москви зруйнована, а європейські споживачі енергоносіїв стали смертельними ворогами Кремля. Представники етнічних меншин були послані на війну в Україні в якості гарматного м'яса, десятки сепаратистських рухів розвиваються швидше, ніж у 1991 році.

Совєтський Союз у 1989 році з сімома васальними державами Варшавського договору

Совєтський Союз у 1991 році: сателіти відкололись, а 15 республік вийшли зі складу СССР. Територія Російської Федерації позначена жовтим кольором

Активні сепаратистські рухи в Росії

Питання не в тому, чи розпадеться Росія, а в тому, коли і як. Чи станеться це безладно, насильницьки, як у Югославії чи, що більш ймовірно, просто розпадеться без насильства, як це сталося з СРСР. Деякі регіони зі згуртованими суспільствами почнуть вимагати більшої автономії або просто вийдуть зі складу РФ. Найвірогіднішими кандидатами на вихід будуть регіони на її периферії, котрі, як і колишні совєтські республіки, мають ідентичність, лідерів та економічні перспективи. У 1991 році колишні "сателіти" Варшавського договору відійшли легко, тому що були національними державами ще до того, як їх окупував Кремль після Другої світової війни. Вихід зі складу СРСР таких республік, як Україна, країни Балтії та Центральної Азії, також відбувся легко, оскільки вони вже були напівавтономними національними державами.

Майбутній конструкт Росії визначатиметься економікою, післявоєнним станом та керівництвом. Новий режим може втримати країну разом, послабивши контроль і розділивши багатства. Проте післявоєнна РФ може виявитися нездатною зробити це. Можливість повного розпаду звучить нереально, але нинішні умови роблять такий варіант цілком можливим. У 1989 році мало хто з політичних оглядачів міг би повірити, що Соєтський Союз зникне, а на його місці виникнуть нові держави.

Зараз, як і тоді, фінансове становище Російської Федерації жахливе. У 2022 році дефіцит її бюджету становив 47 мільярдів доларів, а в першому кварталі 2023 року він лише збільшився. Доходи впали, що змусило країну скоротити послуги та субсидії внутрішнім регіонам. До того ж Захід заморозив 300 мільярдів доларів (або навіть більше) російських валютних активів, які будуть спрямовані на відновлення України. Очевидно, центр не втримається, і Росія в її нинішньому вигляді, скоріш за все, розпадеться, навіть якщо війна закінчиться і на зміну Путіну прийде новий, менш суїцидальний керівник.

Хто відійде першим? Можна з упевненістю стверджувати, що це будуть регіони, найближчі до Європи – саме вони зможуть легше вийти з-під влади Москви. Вони мають зв'язки із Заходом, близькі до західних ринків і потенційних торговельних партнерів, мають сучасну інфраструктуру і зможуть з часом потрапити до НАТО чи Європейського Союзу. На жаль, російські регіони в Азії або ті, що не мають виходу до моря всередині

Федерації, повинні будуть об'єднати зусилля, щоб створити життєздатні утворення, а потім шукати допомоги або формувати політичне партнерство з аутсайдерами на Заході, в Центральній Азії чи в Азії. Виклик полягає в тому, що Росія складається зі 190 етнічних меншин, розкиданих по 11 часових поясах, життям яких здебільшого керують призначені Москвою адміністратори, а в економіці домінують російські підприємства.

Книга Януша Бугайського "Держава, що не відбулася: Путівник по розпаду Росії" доводить: розпад неминучий. Автор є політологом у Джеймстаунському фонді. Це неурядова організація, яка активно просуває ідею розпаду Росії – Форум вільних націй Пост-Росії. Вона заснована російськими опозиційними активістами, регіональними та сепаратистськими рухами в Росії, а також кількома іноземними симпатиками. Очолюваний австрійським економістом Гюнтером Фелінгером, Форум проводить конференції з метою боротьби за "деколонізацію, деокупацію, децентралізацію, депутатізацію, денацифікацію та демілітаризацію Росії". Фелінгер каже, що зараз світ усвідомлює: неприпустимо "залишати Росію в живих після того, що вона зробила в 2022 і 2023 роках".

Існують десятки потенційно нових націй, але їхній відхід од Росії далеко не безсумнівний, за винятком кількох регіонів. Наприклад, Карелія – мальовничий регіон на північному заході Росії, який Фінляндія була змушена віддати Москві в 1940 році. Карели належать до фінської етнічної групи. У Фінляндії триває політичний рух за повернення Карелії. Так само Естонія та Латвія після Другої світової війни були змушені поступитися Росії землями, які з радістю повернули б назад. Існує Калінінград, захоплений ССРСР у Німеччини в 1945 році, відокремлений од РФ і затиснутий між Литвою та Польщею. Зі своїм незамерзаючим портом на Балтійському морі він може стати життєздатною четвертою Балтійською республікою, оскільки 500 000 мешканців Калінінграда мають економіку співмірну з Чорногорію.

Карелія межує з Фінляндією і крихітним Калінінградом на Балтійському морі

Інші життєздатні європейські утворення існують на південному заході Росії між Чорним і Каспійським морями. Серед можливих кандидатів – відроджена версія Північно-Кавказької республіки, яка існувала у 1918-1922 рр. і включала Чечню та шість інших республік. Ще однією національною державою може стати Уральська республіка, яка була проголошена 1923 року, але так і не була створена. Вона складалася з 11 областей на схід від Уральських гір. Будь-яке з цих утворень, якби було незалежним, могло б бути економічно життєздатним.

Північно-Кавказька Республіка

Пропонована Уральська республіка на референдумі 1923 року

Фелінгер, активіст розколу, припускає, що альянс на кшталт ЄС, який він називає ЄАС або Євразійським союзом, може бути сформований за допомогою західних країн. Саме так Брюссель допоміг країнам Варшавського договору процвітати після виходу з-під впливу СРСР. Він також попереджає, що Захід має підготуватися до цього, оскільки буде жорстка конкуренція за гегемонію над цією територією. "Краще їм [російським відгалуженням] приєднатися до "вільного світу", ніж до "світу Китаю", - стверджує Фелінгер.

Незважаючи на те, що демонтаж Російської Федерації є страшним і складним завданням, він був би бажаним розвитком подій. Очевидно, що світ став би кращим, якби жахлива диктатура Москви більше не контролювала десяту частину земної суші і не володіла б ядерним арсеналом. Однак до можливості розпаду Росії Захід не готовий. Разом з тим він до цього таки має бути готовим. І це не абсурд. Це неминучість.

Даєн Френсіс – американсько-канадійська журналістка та підприємець, авторка бестселерів, спеціалізується на бізнесі, геополітиці й технологіях. Редактор канадійського видання National Post. Заслужена професорка університету Ryerson University та його почесний доктор. Працює для видань Wall Street Journal, Washington Post, Daily Beast, Politico, Miami Herald, New York Post.

https://dianefrancis.substack.com/p/russia-will-collapse?utm_source=post-email-title&publication_id=257546&post_id=128126050&isFreemail=false&utm_medium=email

Переклад з англійської Вікторії О. Романчук